

Josip Barbarić

ARHIVSKA GRAĐA ZA POVIJEST ĐAKOVA, ĐAKOVŠTINE I ĐAKOVAČKE BISKUPIJE U HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU (do god. 1848.)

Većina arhivske građe odnosno izvora za povijest Đakova, Đakovštine i Đakovačke biskupije, što se čuvaju u arhivskim ustanovama Zagreba, nalazi se u Hrv. drž. arhivu.¹ Stoga je nemoguće proučavati političku, gospodarsku, društvenu i vjersku povijest Đakova bez proučavanja spomenutih izvora koji su od prvorazrednog značenja za povijest Đakova i njegove okolice. U ovom smo se pregledu pisanih izvora za povijest Đakova ograničili na onu arhivsku građu što se čuva u Hrv. drž. arhivu.

Premda izvornu arhivsku građu, što se čuva u HDA, nismo dijelili po vremenskim razdobljima, nego smo je navodili onako kako se ona danas nalazi smještena u arhivskim fondovima odnosno zbirka arhivske građe, pažljiviji će promatrač odmah uočiti dvije vremenski odjelite skupine građe: prva se skupina odnosi na građu srednjega vijeka (podrazumijevajući pod tim pojmom razdoblje do osvajanja Đakova od strane Turaka god. 1536.); druga se skupina odnosi na građu od Karlovačkog mira god. 1699. do 1848. (i, naravno, noviju građu koju nismo obuhvatili ovim pregledom izvora za povijest Đakova i njegove okolice). Razdoblje, naime, od dolaska do odlaska Turaka prema je oskudno arhivskom građom.

I. RAZNE SREDNJOVJEKOVNE ISPRAVE (*Documenta mediaevalia varia*)²

Iz ove zbirke arhivske građe valja izdvojiti 12 srednjovjekovnih isprava, kojih se vremenski raspon kreće od 1374. do 1450. Svih je 12 isprava redigirano pred Bosanskim kaptolom, a značajne su za povijest institucije tog vjerodostojnog mjesta. Gledajući sadržajno, riječ je uglavnom o pravnoimovinskim predmetima što se odnose na posjede u Vukovskoj, Požeškoj i Baranjskoj županiji, dakle i na neke što se

1 Za popis arhivskih fondova i zbirki što se čuvaju u arhivskim ustanovama SRH, v. Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ, SR Hrvatska, Zagreb, Beograd 1984. Fondovi i zbirke Hrv. drž. arhivu popisani su u n. dj. na str. 49-110

2 Podrobni popis tih isprava s registima v. u odgovarajućem obavijesnom pomagalu HDA »*Documenta mediaevalia varia*«. V. također J. Barbarić, Građa za povijest Krbavske biskupije u HDA, Krbavska biskupija u srednjem vijeku, Rijeka-Zagreb, 1988., str. 248-249

nalaze na području ovog dijela istočne Hrvatske. To su izmjere posjeda, uvođenje vlasnika u posjede, procjene dobara, namire, kupoprodajni ugovori, mirazi, ženidbeni darovi, različiti prosvjedi, itd.³

II. HRVATSKE PLEMIČKE OBITELJI I VLASTELINSTVA (*Neoregestrata acta*)⁴

Sadržaj ove zbirke arhivske građe u Hrv. drž. arhivu čine posjedovne isprave i spisi glavnih plemićkih obitelji u hrvatskim zemljama. Prije izlučivanja hrvatskih spisa zbirka je bila dio arhiva Ugarske komore. Hrvatski spisi (*Acta Croatica*) nalaze se u zbirci od svež. 6 do svež. 1880. Spisi su popisivani kako su dospijevali u ruke popisivača, pa stoga za njih ne vrijedi načelo provenijencije, na kojemu inače počiva arhivistika. Tzv. »*acta mixta*« ostala su u Mađarskoj.⁵

Kad je riječ o izvorima za Đakovo, Đakovštinu i Đakovačku biskupiju, onda zbirku *Neoregestrata acta* valja promatrati zajedno s drugim fondom odnosno zbirkom HDA, a to je *Urbaria et conscriptiones*, jer se u obje zbirke nalazi izdvojena građa koja se odnosi na hrvatske plemićke obitelji.⁶ Kako su Mađari odcjepljenje Hrvatske od Ugarske smatrali protuustavnim, svim su se silama borili da se što manji dio građe isporuči Hrvatskoj. Stoga su popisivači hrvatskih spisa u Mađarskoj nailazili na velike poteškoće, a u sve primopredajne zapisnike Mađari su uspjeli staviti klauzulu: »*Salvo iure sacrae coronae regni Hungariae*«, što je bio veoma širok pojam koji se mogao jako rastegnuti.⁷

Katalozi Hrv. drž. arhiva⁸ omogućili su nam da za našu temu načinimo indikativne regeste na hrvatskom jeziku za oko 90 isprava, među kojima su svakako najvrjedniji podaci što se odnose na popis imanja vlastelinstva i građa Đakova, podaci o bosanskim biskupima te veliki broj isprava što ih je redigirao Bosanski kaptol, čiji se sadržaj ne odnosi na teritorij o kojemu je ovdje riječ, ali su značajne za povijest Bosanskog kaptola kao institucije vjeordostojnog mjesta.

3 Ovome valja pribrojiti i dvije isprave što se čuvaju u Arhivu HAZU, kao i dvije što se u mikrofilmu (Zbirka Kniewald) nalaze u HDA, a potječu iz Mađarskog državnog arhiva iz god. 1379. (kustos franjevac iz Zagreba uzima u zakup sela Iarchhege i Horvathege), i iz god. 1387., a bit će objavljene u *Supplementa Codicis diplomatici regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae* HAZU.

4 Popis zbirke v. u HDA, Katalozi br. 65 a-c i br. 66 a-f (»*Regestum scriptorum anno 1851 Buda adlatorum familias Croaticas et Slavonicas harumque bona concernentium*«, 1-6; saec. XIII-XVIII)

5 F. Hauptmann, Jugoslavensko-mađarski arhivski pregovori i njihovi rezultati, Glasnik arhiva i društva arhivista Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1961., str. 29-159. - V. Barbarić, Grada za povijest Krbavske biskupije, str. 250-257.

6 Hauptmann, Jugoslavensko-mađarski ... pregovori, str. 38.

7 *Ibidem*

8 V. bilj. 4.

Raspon, gledajući vremenski, spisa i isprava što smo ih izdvojili kreće se od 1311. do 1749. Njihova je tematika sljedeća: popis vlastelinstva Đakovo, popis grada Đakova, popis međa kotara Đakovo, revizija selišta grada i vlastelinstva Đakovo, popis podavanja na vlastelinstvu Đakovo, popis pustoselina na đakovačkom biskupskom vlastelinstvu, popis podavanja na vlastelinstvu Đakovo, itd. Čini se, međutim, da se dio spomenute građe ne nalazi u *Neoregistrata acta*, nego u zbirci *Urbaria et conscriptiones*.⁹

Osim ovih postoje i druge isprave koje se izravno odnose na grad Đakovo i na djelatnost bosansko-đakovačkih biskupa. Primjerice, srijemski je biskup od pamtivijeka imao duhovnu i zemaljsku vlast u cijelom Srijemu i Iloku, što je bilo veoma značajno utvrditi nakon odlaska Turaka i uspostave redovne civilne i duhovne vlasti;¹⁰ srijemski biskup Franjo Jany protivi se ustoličenju vojvode Livija Odeschalchija u posjed Iloka; bosanski biskup Petar Bakić obavještava Ugarsku komoru da je on postao opunomoćenik dobara obitelji Bakić, a punomoć Antuna Bakića proglašava nezakonitom; bosanski biskup Josip Antun Čolnić izvještava da je ugovorena svota novca položena kod predsjednika Ugarske komore za vlastelinstvo Blacko; bosanski se biskup protivi otkupu Neona i Tomice, posjeda što spadaju na bosansku biskupiju; i sve tako dalje.

Isprave Bosanskog kaptola, što se odnose na Virovitičku, Vukovarsku i Požešku županiju, uglavnom su ovoga sadržaja: nasljedstvo dobara (posebice nakon izumrća muške loze), uvođenja u posjed, kupoprodajni ugovori, sudske opomene, pozivi na ročište, zakupi do-

9 Takoder zbirka arhivske građe u HDA (v. Arhivski fondovi i zbirke, str. 59).

10 Ono glasi: »Nos infrascripti recognoscimus per praesentes universis quibus expedit, quod strenuus Blasius Gyurcsia, annorum circiter 86, filius Illokiensis, praevio iuramento retulit, quod a patre Marco, religioso sancti Francisci, seniculo, et ab admodum reverendo patre Ioanne Starecz, eotum parochio Illokiensi, aetatis suae annorum ultra centum, audierit, quod hic in Illok et toto Sirmio, semper a memoria hominum, episcopus Sirmiensi (qui etiam actu hic in Illok residebat) solus erat dominus terrestris, et tam in spiritualibus quam temporalibus dominabatur, eundemque episcopatum gubernabat et proventus accipiebat, et nullus alius dominus saecularis. Hoc etiam addito, quod praememoratus pater Ioannes tam senes erat, ut stando concionari non valuerit, sed sedendo. In cuius maiorem fidem hasce testimoniales nostras moderno apiscopo Sirmiensi, illustrissimo et reverendissimo domino Francisco Jany, etc., futura iurium eiusdem pro cautela necessarias, manuum nostrarum subscriptione et usualibus nostris sigillis roboratas dedimus. Datum in Illok, die 22. Novembris 1688. - Pater Petrus Gudelich, ordinis sancti Francisci, parochus pro tempore in Illok, positus iam a quatuor mensibus a moderno domino episcopo Sirmiensi. Pater Iosephus Selezchovar, ordinis sancti Francisci, parochus in Zavernech, manu propria. Pater Matthaeus Golubcsics, nuno parochus Darasiensis, antea vero in pago Bapske in Sirmio existente, manu propria. Pater Franciscus Posgzensis, ordinis sancti Francisci et socius parochi Illochiensis, manu propria. Pater Hyerotamus (?) Tomics, ordinis sancti Francisci, parocus Otohiensis. Et ego Michael Angelus Pandolffinus, ordinis sancti Stephani eques et nunc Illockiensis comendans, qui et attestor suprascriptos patres esse tales, quales se nominant et subscribunt. L. S.« (HDA, Neoregistrata acta, svež. 987., br. 62). - Usp. E. Gašić, *Brevis conspectus historicus diocesum Bosnens - Diacovens et Sirmiensi*, Mursae 1944., p. 69-70.

Diacovensia 1/1995.

bara, transumpti, novčana dugovanja, nasilje na posjedima, procjene dobara, darovnice itd..¹¹

Donosimo popis (regeste) arhivske građe za povijest Đakova prema spomenutim katalogima HDA:¹²

Svež. 73, br. 1: Popis imanja Đakovo u Virovitičkoj županiji (1749.)

Svež. 91, br. 41: Popis imanja Đakovo (1732.)

Svež. 127, br. 5 i 10: Popis dobara na prediju Greda 1723., 1725.)

Svež. 128, br. 14: Popis grada Đakova, popis međa Đakovačkog kotara (reambulacija, 1702.)

Svež. 128, br. 15: Popis dobara vlastelinstva Đakovo, popis grada Đakovo (1722.)

Svež. 128, br. 16: revizija i popis selišta vlastelinstva Đakovo, revizija selišta Đakovo (1725.)

Svež. 128, br. 17: Popis žitelja s obvezom služenja vojske u Đakovu (1745.)

Svež. 128, br. 18: Zbirni izvadak iz popisa grada Đakova i vlastelinstva Đakovo (1745.)

Svež. 128, br. 19: Popis dobara grada i vlastelinstva Đakovo (1749.)

Svež. 128, br. 20: Popis pustoselina na đakovačkom biskupskom vlastelinstvu (1725.)

Svež. 128, br. 21: Popis dobara vlastelinstva i grada Đakova (1749.)

Svež. 135, br. 7: Popis selišta vlastelinstva Đakovo (1724.)

Svež. 140, br. 16: Popis nepokretnih dobara na vlastelinstvu Đakovo

Svež. 140, br. 24: Popis dobara vlastelinstva Đakovo (1722.)

Svež. 152, br. 65: Popis podavanja na vlastelinstvu Đakovo (1727.)

Svež. 151, br. 10: Ugovor o nasljedstvu dobara braće Berislavić pred Bosanskim kaptolom; ugovor o nasljedstvu dobara u Vukovarskoj županiji zbog izumrća muške loze; osiguranje posjeda Pakrac po izumrću ženske loze Desava Berislavića, isprave redigirane pred Bosanskim kaptolom (1470., 1489.)

11 M. Pandžić, Pregled arhivske građe za povijest Virovitice i Virovitičke županije od 13. do 19. stoljeća, Virovitički zbornik 1234.-1984., Virovitica 1986., str. 673-676. Istraživač će neophodno, osim navedenih arhivskih fondova i zbirki u ovom radu, za povijest Đakova morati pregledati fondove Virovitičke, Vukovarske i Požeške županije.

12 Nismo pregledali sve isprave pod niže navednim signaturama. Valja ponovno naglasiti da se isprave svež. 73-152 ne nalaze u ovoj, već u drugim zbirkama Hrv. drž. arhiva. Njihove regeste donosimo na ovom mjestu kao dokaz da su one stvarno od strane Madara bile predane Hrvatskoj.

Diacovensia 1/1995.

Svež. 576, br. 14; Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju Valentina Klokočevića u posjed Kispak (1461.)

Svež. 796, br. 15: Kupoprodajni ugovor sklopljen pred Bosanskim kaptolom, posjed Bukovje u Požeškoj županiji (1448.)

Svež. 972, br. 43: Bosanski biskup Petar Bakić obavještava Ugarsku komoru da je on postao opunomoćenik dobara obitelji Bakić, a punomoć Antuna Bakića proglašava nezakonitom (1735.)

Svež. 973, br. 13: Srijemski biskup Franjo Jany protivi se uvođenju u posjed vojvode Livija Odeschalchya (1699.)

Svež. 987, br. 62: Srijemski je biskup od pamtivijeka obavljao duhovnu i zemaljsku vlast u cijelom Srijemu i Iloku (1698.)¹³

Svež. 1017, br. 45: Sudska opomena Bosanskog kaptola osporavateljima dobara u Vukovarskoj i Požeškoj županiji, posebice od strane mačvanskog bana Ivana Korogha; bosanski biskup protivi se otkupu Neona i Tomice što spadaju pod Bosansku biskupiju (1455.)

Svež. 1281, br. 110: Transumpt Bosanskog kaptola jednog kupoprodajnog ugovora (1752.)

Svež. 1461, br. 2: Bosanski biskup Josip Antun Čolnić izvještava da je ugovorena svota novca položena kod predsjednika Ugarske komore za vlastelinstvo Blacko (1764.)

Svež. 1506, br. 23: Bosanski kaptol prepisuje isprave kralja Karla o oslobađanju od podavanja kunovine nekih žitelja u Požeškoj županiji (1322. do 1324.)¹⁴

Svež. 1508, br. 16: Kupoprodajni ugovor pred Bosanskim kaptolom: Nikola de Farrow prodaje posjed Horvate u Požeškoj županiji Dominiku Cymbi (1388.)¹⁵

Svež. 1508, br. 25: Kupoprodajni ugovor pred Bosanskim kaptolom (1339.)¹⁶

Svež. 1509., br. 13: Lektor Bosanskog kaptola Petar i njegov brat Gyurka kupuju pred Požeškim kaptolom sela Borch, Falva i Jakobfalva (1351.)

Svež. 1509, br. 42: Kupoprodajni ugovor pred Bosanskim kaptolom: bosanski biskup Petar, suvlasnik selâ Borch, Falva i Jakobfalva, zajedno sa svojim bratom Gyurkom, prodaje imenovana sela (1361.)¹⁷

13 Usp. bilj. 10.

14 T. Smičiklas, *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae* (CD) IX, br. 137, str. 169-170; *ibid.*, br. 131, str. 157-158.

15 CD X, br. 276, str. 372.

16 *Ibid.*, br. 324, str. 460-461.

Diacovensia 1/1995.

Svež. 1510, br. 28: Ugovor o zakupu dobara u Požeškoj županiji načinjen pred Bosanskim kaptolom (1374.)¹⁸

Svež. 1510, br. 29: Izvještaj Bosanskog kaptola o izmjeri posjeda Tvrdić (1374.)¹⁹

Svež. 1510, br. 35: Izvještaj Bosanskog kaptola o novčanom dugovanju u vezi s posjedom Podgorje (1377.)²⁰

Svež. 1511, br. 4: Ugovor o zakupu dobara pred Bosanskim kaptolom (1380.)

Svež. 1511, br. 31: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju Nikole Gorjanskog u posjed dobara Jakobfalva i Bačinfalva (1384.)

Svež. 1512., br. 19: Izvještaj Bosanskog kaptola o sudskoj istrazi u Monoštoru (1390.)²¹

Svež. 1512, br. 19: Izvještaj Bosanskog kaptola o sudskoj istrazi u sporu između Antha i Tome zbog nasilja na posjedima Zeuleus, Monoštor, itd., sprovedenoj po nalogu mačvanskog bana (1390.)²²

Svež. 1514, br. 37: Uvođenje u posjed, izvještaj Bosanskog kaptola (1406.)

Svež. 1515, br. 1: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju Ivana Bujaka i Jurja Peszthenyaka u posjed Berka u Vukovarskoj županiji (1404.)

Svež. 1517, br. 15: Kupoprodajni ugovor pred Bosanskim kaptolom: Ivan i Nikola Šafar prodaju Nikoli Gorjanskom dobra Borgias i Sv. Petar u Požeškoj i Virovitičkoj županiji (1415.)

Svež. 1518, br. 22: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju Mihaela i Elizabete Athyna u posjed dobara Gebard i Kereus u Vukovarskoj županiji (1420.)

Svež. 1519, br. 11: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju u posjed (1422.)

Svež. 1521, br. 23: Ivan Breznica prodaje pred Bosanskim kaptolom posjed Doljan i šumu Straymec (1429.)

Svež. 1522, br. 5: Ivan Kör pred Bosanskim kaptolom prodaje dobra u Vukovarskoj županiji majci Jeleni (1434.)

17 CD XIII, br. 115, str. 169-170.

18 CD XV, br. 62, str. 82-83.

19 *Ibid.*, br. 68, str. 88-90.

20 *Ibid.*, br. 182, str. 253-256.

21 CD XVII, br. 219, str. 309.

22 *Ibid.*, br. 192, str. 274-275.

Diacovensia 1/1995.

Svež. 1522, br. 29: Izvještaj Bosanskog kaptola o uručenju opomeni Ladislavu de Maroth zbog procjene dobara Borosfalva, Chak, Zemes, itd. (1439.)

Svež. 1523, br. 14: Ugovor o zakupu dobara u Vukovarskoj županiji pred Bosanskim kaptolom (1449.)

Svež. 1524, br. 22: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju Ladislava Gorjanskog u posjed imanja u Vukovarskoj županiji (1457.)

Svež. 1526, br. 10: Izvještaj Bosanskog kaptola o uručenom pozivu na ročište Jobu Gorjanskom (1468.)

Svež. 1547, br. 45: Izvještaj Bosanskog kaptola (1417.)

Svež. 1559, br. 23: Izvještaj Bosanskog kaptola o uručenom pozivu kaločkom nadbiskupu Petru na ročište zbog nereda kmetova na posjedu Boroh i Madras u Vukovarskoj županiji (1495.)

Svež. 1559, br. 48: Sudski prosvjed pred Bosanskim kaptolom protiv dodjele trgovišta Boroch u Vukovarskoj županiji (1496.)

Svež. 1560, br. 3: Izvještaj Bosanskog kaptola o uvođenju jajačkog bana Franje Berislavića u posjed dobara u Vukovarskoj županiji; darovnica kralja Vladislava Franji Berislaviću (1500.)

Svež. 1563, br. 39: Izvještaj Bosanskog kaptola o uručenom pozivu na ročište zbog krađe sijena u Vukovarskoj županiji (1517.)

Svež. 1565, br. 36: Bosanski kaptol izdaje ispravu o kaštelu Kakwa u sporu između Ivana Banffyja i Ivana Taha (1532.)²³

III. HRVATSKO KRALJEVSKO VIJEĆE (*Consilium regium Croaticum*)

Vremenski raspon građe: 1767. do 1779. Nakon Sedmogodišnjeg rata u monarhiji se posebna pažnja posvećuje unutrašnjem uređenju države, vlast se centralizira. Centralizacija vlasti i uprave trebala se u Hrvatskoj ostvariti preko Hrvatskog kraljevskog vijeća. Vijeće je osnovano 1. kolovoza 1767. god. Ono je zapravo vlada u Hrvatskoj i Slavoniji. Vijeće započinje radom 20. kolovoza 1767. god. Sve poslove obavlja veoma mali broj ljudi. U Hrvatskom kraljevskom vijeću djeluju

²³ Za povijest Bosanskog kaptola kao vjerodostojnog mjesta pogledati još ove signature u zbirci *Neoregistrata acta* HDA: svež. 796, br. 15 (1448.); svež. 1017, br. 45 (1455.); svež. 1087, br. 51 (s.a.); svež. 1505, br. 15 (1311.); svež. 1506, br. 23 (1322.-1324.); svež. 1508, br. 16 i 25 (1388., 1339.); svež. 1509, br. 13 (1351.) i 42 (1361.); svež. 1510, br. 12 (1367., 1368.), 28 (1347.), 35 (1377.); svež. 1511, br. 4 (1380.), 31 (1384.); svež. 1512, br. 19 (1390.); svež. 1513, br. 8 (1393.); svež. 1515, br. 1 (1404.); svež. 1517, br. 15 (1415.), 21 (1416.); svež. 1518, br. 22 (1420.); svež. 1519, br. 11 (1422.); svež. 1521, br. 23 (1429., 1374.); svež. 1522, br. 5 (1434.), 29 (1439.); svež. 1524, br. 22 (1454.); svež. 1526, br. 10 (1468.), 19 (1470.); svež. 1417, br. 26 (1417.); svež. 1461, br. 2 (1764.); svež. 1547, br. 45 (1417.); svež. 1552, br. 43 (1437.); svež. 1553, br. 51 (1450.); svež. 1559, br. 23 (1495.), 32 (1496.), 48 (1496.); svež. 1560, br. 3 (1500.); svež. 1563, br. 39 (1517.); svež. 1565, br. 36 (1532.).

dvije komisije: za pobožne zaklade i zdravstvo. Vijeće izravno šalje naloge županijama, pa tako njihova ovlaštenja, kao i ovlaštenja Hrvatskog sabora, postaju veoma ograničena. Javno mnijenje je protiv Hrvatskog kraljevskog vijeća zbog centralizma i apsolutizma. Marija Terezija ukida vijeće pod pritiskom unutrašnjih političkih prilika 16. kolovoza 1779. god., a njegove nadležnosti prenosi na Ugarsko namjesničko vijeće, ne na Hrvatski sabor. Time je Hrvatska izravnije došla pod vlast Ugarske. Stanje je ostalo gotovo nepromijenjeno sve do god. 1848.²⁴ Pod tim, dakle, vidom centralizma i apsolutizma valja promatrati i sve odluke, naredbe i dopise Vijeća u Hrvatskoj, pa i ovu građu o Đakovu, Đakovačkoj biskupiji i drugim pitanjima što se tiču ove teme.²⁵

Iz ovoga ćemo fonda ponajprije navesti tematiku o različitim pitanjima povijesti Đakova u drugoj polovici XVIII. stoljeća općenito, a zatim ćemo pojedine teme prijeći kroz godine djelovanja Hrvatskog kraljevskog vijeća.²⁶ Evo toga pregleda:

Biskupija, biskup, Kaptol, župnici, biskupijske i župne zgrade, sjemenište: napuštene i derutne crkve, bosanski kaptol, biskupska crkva u Srijemskoj biskupiji, popravak zgrade bosanske biskupije, crkve-kapele i njihova prava, dopisi srijemskih biskupa Vijeću, biskupovi izvještaji i dopisi, popis župa u Srijemskoj i Bosanskoj biskupiji, stanje u župama, popis crkava u Srijemskoj biskupiji i njihovi prihodi, smanjenje broja župa, upravljanje župama u Iloku i Rumi, pregled Srijemske biskupije, potrebe svećenika i svećeničkog podmlatka, plaće župnika i crkvenih dostojanstvenika, podizanje kuće i crkve u Iloku, briga za pastvu u Irigu, župnici u Srijemskoj biskupiji, plaće župnika, franjevački župnici i lukno, godišnji prihodi župa, popis župnika i njihove plaće, pomoć siromašnim župama, župa u Rumi povjerava se pijaristima, kapelani u tvrđama, župa i škola u Osijeku povjerena je pijaristima, crkve za vojnike, dušobrižništvo vojske, vojni kapelani, pitanje podložnosti vojske u tvrđama kad je riječ o crkvenoj disciplini, misionari (Antun Pezanović).

24 Usp. Vodič kroz arhivsku građu HDA, Zagreb 1965. (u tipkanom rukopisu) sv. 12.

25 Podrobni popis građe ovoga fonda nalazi se u Katalozima br. 9 a-n HDA. To su abecedna kazala Hrvatskog kraljevskog vijeća, god. 1767.-1779.

26 Ključ za razumijevanje signatura, odnosno predmeta što se kriju pod odnosnim signaturama, fonda Hrvatskog kraljevskog vijeća, je ovaj: A - kraljevski nalozi i dekreti; B - protokoli pobožnosti zaklada; C - protokoli zdravstvene komisije i korespondencija; D - izvještaji županija, velikih župana i podružana; E - izvještaji gradova; F - privatne predstavlke, molbe, parnice; G - korespondencija banske uprave u Temešu; H - vojno zapovjedništvo, generalati i vojna zdravstvena komisija; I - uprava žitnica i zdravstvena komisija; K - izvještaji inspektora kostanjevačkog kontumaca; L - izvještaji biskupa i njihovih vikara; M - izvještaji uprave u Gracu i štajerskog kapetanata; N - intendantca tršćanskog savjeta; O - izvještaji vrhovnog kapetanata Kranjske; P - izvještaji zagrebačkog i čazmanskog kaptola; Q - korespondencija Dvorske ugarske kancelarije u Bratislavi; R - zapisnici mješovite komisije u gradovima; S - zapisnici trgovačke komisije; T - izvještaji komisije za financije; U - izvještaji povjerenika u provincijama obaju kotara. Imena mjeseci označavaju otpise (korespondenciju) Vijeća.

Škole, učitelji: pučke škole (trivijalke i normalke), latinske i municipalne škole, pravila za latinske i pučke škole, knjige za pučke škole, đaci i studenti u Srijemskoj biskupiji, prednost svjetovnog svećenstva pred redovnicima pri dodjeljivanju javnih katedri, natječaj profesora za javne katedre, pravila o studiju, ispite za redovne studente pri kraju školske godine ne treba održavati, izvještaji o učiteljima, učitelji sastavni dio župe, učiteljske plaće, pučke škole i učitelji, natječaj profesora za akademske katedre, učitelji u službi seoskih pisara, povećanje broja redovničkih profesora u školama.

Redovnici: redovnici u Srijemskoj biskupiji, zatvori u samostanima; isusovački kolegiji, ukinuće isusovaca, popis isusovačkih dobara i njihova podložnost biskupu, isusovačka rezidencija u Osijeku, dnevnicе povjerenika što popisuju isusovačka rezidencija u Osijeku, dnevnicе povjerenika što popisuju isusovačka dobra, isusovci u Petrovaradinu i njihov odnos prema vojnoj vlasti, ukinuće isusovačke rezidencije u Petrovaradinu, odnos isusovaca prema vojnim vlastima u Petrovaradinu, pretenzije na isusovačka dobra; prosjački redovi i ograničavanje područja prošnje, franjevci u Srijemskoj biskupiji, kapitul franjevacā provincije Sv. Ivana Kapistrana, tužba franjevacā zbog kršenja egzempcije, franjevci i škola u Đakovu.²⁷

Pobožne zaklade: dobra samostanska i kaptolska, pravilnik o upravljanju crkvenim nadarbinama, crkvene nadarbine, nasljedstvo crkvenih nadarbina, legati (zapisi), zaklada »Smedrović«, »Marczibaniana«, »Mayriana«, »Forsteriana«, glavnicе pobožnih zaklada, upravitelji pobožnih zaklada, prihodi zaklada, izvještaji srijemskog biskupa o zakladama prosjačkih redova.

Razgraničenja posjeda Đakovo i Nuštar, grad Đakovo tuži Petra Bakića što je odnio povlasticu o održavanju sajma u Đakovu, spor vlastelinstva Đakova i Pleternice, demografsko kretanje stanovništva, tabelarni prikaz prirasta i smanjenja stanovništva.

Katekizam: kateheze, prijevod katekizma s njemačkog na hrvatski jezik, Sagagnev katekizam, uređenje jedinstvenog katekizma, vjeroučitelji narodne škole u Osijeku.

Zloporabe: bosanski biskup uklanja zloporabe u pogledu prikupljanja duhovnih provizija, pitanje svjedočenja biskupa na sudu, protestantska vjeroispovijest, promicanje sv. jedinstva grkokatolika, uredbе o svećenstvu pravoslavne vjeroispovijesti, pravoslavci nisu dužni slaviti blagdane katolika, nezapovijedani blagdani grkokatolika.

Propisi o knjizi krštenih, imenovanje biskupa kraljevskim savjetnikom, propisi o nošenju presvetog sakramenta bolesnicima, posljednje pomazanje (zloporabe), slavljenje misa u kućama pred pokojnikom,

²⁷ Hrv. kr. vijeće, 1775/A 261.

Diacovensia 1/1995.

pitanje školarine, ženidbe sa šizmaticima, ženidbe vojnika bez dopuštenja pukovnijskih vlasti, pitanje bludnica u drugom stanju, prijevod hrvatskih spisa na latinski jezik, osnivanje ubožnice u Srijemskoj Kamenici, ubožnice, zabrana prodaje grobova pokojnih, cenzura knjiga, ustanova javnih dražbi, zabrana Pichlerova kanonskog prava, izvještaji o duhovnoj pastvi, pastoralne smjernice, pomoć udovicama poginulih vojnika, pomilovanje vojnih bjegunaca.

Godina 1767.: đaci i zaklade u Srijemskoj biskupiji, bosanski biskup uklanja zloporabe u pogledu prikupljanja provizija, popis župa i »kongrua«, pobožne zaklade, crkve i kapele, njihova prava, sjemenište, napuštene crkve, zabrana kolekti za crkve, stanje župnika, učitelja, kateheze, pokop nadvojvotkinje Austrije, »kongrua« u Srijemskoj biskupiji, »kongrua« se uzima iz župničke kase, dopisi srijemskih biskupa Vijeću.²⁸

Godina 1768.: izvještaji i dopisi bosanskog biskupa Vijeću; kolekte i pomaganje udovica palih vojnika, misionar Antun Pezanović; župe na vojnom području, stanje Đakovačke biskupije, franjevci u Bosanskoj i Srijemskoj biskupiji, župnici, zaklada Smedrović.²⁹

Godina 1769.: popis župa, naslovi svećenstva, prosjački redovi, bludnice u drugom stanju, prihodi zaklada, župe, župnik Srijemske biskupije, srijemski biskup, stanje župa.³⁰

Godina 1770.: naredba bosanskog biskupa da se čuvaju knjige krštenih, izvještaj o učiteljima, kako treba praviti predstavke, kako treba pisati izvještaje, isusovački kolegiji, ženidbe sa šizmaticima, izvještaj o pastvi, biskup postaje kraljevski savjetnik, bosanski prosjački redovi, zaklade prosjačkih redova, izvještaj srijemskog biskupa o tome, samostanska i kaptolska dobra, kolekte za grad Freystatt u Austriji.³¹

Godina 1771.: bosanski biskup o ženidbama, pastoral, crkve, župe, legati, ubožnice, sirotišta, škole, uređenje štolarine, nošenje presvetog sakramenta bolesnicima, vojnici oženjeni bez dopuštenja pukovnijskih vlasti, bosanski kaptol, popis crkava i prihoda u Srijemskoj biskupiji, uvođenje učitelja u župe.³²

28 *Ibidem:* A 11, 12, 20; F 4, 4; L 1-3; Aug 5; Sept 15; Oct 8, 31, 49, 54, Nov 11; Dec 1, 3, 27.

29 V. ove signature: A 1, 9, 14, 35, 39, 44, 49, 85, 90, 91, 108; B 11; L 2, 5, 6, 9-11, 13, 18, 19, 20-22; Jan 30, 31, 48; April 1, 2, 23; Maj 20; Jun 13, 41; Jul 2, 12; Aug 17, 25; Sept 7, 17, 20, 48; Nov 2.

30 V. ove signature: A 2, 60, 80, 104, 105, 110, 115, 129; L 1, 2, 8, 12-15, 20; Jan 6; Mar 8; Jun 49, 50, 52, 54; Jul 10, 31; Aug 25; Sept 51; Nov 7, 30, 31; Dec 12-14, 83, 84.

31 V. ove signature: A 1, 36, 42, 84, 87, 151; L 1, 2, 6, 20; Jan 10, 15, 32; Mar 35; April 17; Jul 77, 101; Aug 84; Dec 8.

32 V. ove signature: A 16, 19, 25; L 1, 6, 9, 10; Jan 42, 43; Feb 19, 20, 36, 69.

Godina 1772.: bosanski biskup - o uredbama svećenstva pravoslavne vjeroispovijesti (*Graeci non uniti*), upravitelji pobožnih zaklada, plaće župnika i učitelja, o besplatnom posljednjem pomazanju, o nošenju presvetog sakramenta bolesnicima, zabrana prodaje grobova pokojnih, pučke škole, crkveni računi, o ženidbama vojnika, o prijevodima hrvatskih spisa na latinski jezik, redovnici, uvođenje štolarine, o zatvorima u samostanima, o cenzuri knjiga, tabelarni pregled stanovništva, problem podložnosti vojske u tvrđama kad je riječ o crkvenoj disciplini, podizanje zgrada oko biskupske crkve u Srijemskoj biskupiji, popis župa Srijemske biskupije.³³

Godina 1773.: bosanski biskup - kolekte za grad Lauterbach, pučke škole i učitelji, spor s Franjom Ulamom, velikim sucem Križevačke županije zbog zabrane prolaza rogata stoke, posljednje pomazanje, pravoslavci nisu dužni slaviti blagdane katolika, prijevod hrvatskih dokumenata na latinski jezik, »kongrua« župnika, smanjenje broja škola, bez kraljeva dopuštenja ne smiju se sabirati kolekte, ustanova javnih dražbi, zatvori u samostanima, dopuštenje da biskupi smiju svjedočiti na sudu, promicanje sv. jedinstva grkokatolika, ukinuće isusovaca, dnevnicke povjerenika koji rade na popisivanju dobara ukinute Družbe Isusove, popis župa, tabela prirasta i smanjenja stanovništva, ukinuće isusovaca u Petrovaradinu i njihov odnos prema vojnoj vlasti.³⁴

Franjevački župnici za Uskrs ne dobivaju lukno, zabrana gonjenja stoke bosanskih biskupa, Srijemski biskup, tužba Tome Miklavčića, zemunskog kapelana, samostanski zatvori, godišnja plaća, protestantizam kao vjeroispovijest, tužba protiv Petrovaradinaca, uprava župe u Iloku i Rumi.³⁵

Tabelarni prikaz redovnika, posljednje se pomazanje ima podjeljivati besplatno i zloporaba iločkih franjevaca, nezapovijedani bladani grkokatolika, prijevod hrvatskih spisa na latinski, štolarina, ključ za »kongruu«.³⁶

Godina 1774.: bosanski i srijemski biskup, godišnja plaća, popis redovnika, tabelarni pregled stanovništva, povećanje i smanjenje sta-

33 V. ove signature: A 32, 52, 60, 64, 75, 79, 80, 92, 95, 121, 123, 129-131, 142, 144, 151, 152, 154, 160, 171; B 5, 6, 9, 11; C 33; D 167; F 78; L 1, 2, 5, 10, 11, 15, 16, 19-24, 26, 27, 34, 35, 38, 45, 46, 49, 52; Mar 40, 49, 86; Apr 84, 85, 88; Maj 7, 11, 12, 21, 56, 85, 88; Jun 29, 39, 40, 47-49, 85; Jul 26; Aug 12, 119; Sept 15, 20, 30, 73; Oct 9, 16, 19, 20, 33, 98, 127; Nov 23, 62, 84, 86; Dec 27, 30, 31, 116, 118, 128, 176.

34 V. ove signature: A 8, 37, 44, 54, 58, 73, 77, 89, 104, 110, 113, 114, 124; B 1, 4; L 6, 7, 12, 18, 24, 26-31; Jan 75; Mar 11, 17, 4, 42; Apr 64; Maj 20, 53, 59, 81, 91; Jun 41, 102, 109; Jul 40, 73, 93, 99; Sept 41, 42; Oct 47, 56, 69, 83; Nov 56; Dec 23, 24.

35 V. ove signature: A 56, 60, 63, 68, 74, 124; C 21; D 39, 99, 252; I 12; L 1, 5, 7, 8; Jan 1, 37, 70, 72, 88, 91; Mar 55; Maj 8, 32, 77, 116; Jun 27, 30, 41, 68, 109; Jul 36, 37; Dec 22, 24.

36 V. ove signature: L 9, 10, 12, 25, 34; A 37, 44; B 4; Feb 108; Apr 64; Maj 20, 53, 59; Jun 102.

novništva, pravilnik o upravljanju crkvenim nadarbinama, latinske municipalne škole, pravila o studiju, poštar, svjetovnom svećenstvu ima se dati prednost, kad su uvjeti jednaki, pred redovnicima pri dodjeljivanju javnih katedri, način promicanja njemačkog jezika, osnovne škole i raspolaganje crkvenim stvarima, statut o rasplaganju imovinom umrlih crkvenih osoba, godišnji prihodi župa, natječaj profesora za javne katedre, izdavanje krsnih listova, zabrana Pichlerova kanonskog prava, tužba franjevac zbog kršenja egzempcije, kapitul franjevac provincije sv. Ivana Kapistrana, katekizam na narodnom jeziku, ukinuće isusovačke rezidencije u Petrovaradinu, pretenzije na dobra isusovaca, pravila za latinske i pučke škole, kler svjetovni i redovnički s obzirom na profesorske službe.³⁷

Godina 1775.: bosanski i srijemski biskup, popis isusovačkih dobara i njihova podložnost biskupu, glavnice pobožnih zaklada, nasljedstvo crkvenih nadarbina, prijevod katekizma s njemačkog na hrvatski, kolekte za požarom pohrani grad Wernstadt, osnivanje ubožnice u Srijemskoj Kamenici, popis župnika i njihovih plaća, popis redovnika, jedna predstavka ima sadržavati samo jedan predmet, knjige za pučke škole (normalke) i pučke škole na narodnom jeziku (trivijalke), pučke škole i učitelji, potreba svećenstva i svećeničkog podmlatka, pomoć siromašnim župama, župa u Rumi povjerava se pijaristima, kapelani u tvrđama, popravak zgrada Bosanske biskupije.³⁸

Općina grada Đakova šalje tužbu Vijeću jer je Pavao Bakić, sada već pokojni, prisvojio povlasticu o održavanju sajмова.³⁹ Franjevci i škola u Đakovu.⁴⁰

Godina 1776.: bosanski i srijemski biskup, službena pošta, zaklada »Marczibaniana« za sirotište u Kamenici, zaklada za jednog sjemeništara koji će studirati u Nitri, nasljedstvo crkvenih nadarbina čiji su nosioci umrli bez oporuke, župa klementinaca dodjeljuje se Pavlu Sagniju, popis spisa što su u Vijeću izgorjeli, tužba posjeda Jarmine protiv bosanskog biskupa, Sagagnev katekizam, natječaj profesora za akademске katedre, potrebe biskupije bosanske, povećanje broja svećeničkih pripravnika, mirovina Jurja Smederera, župa i škola u Osijeku što je vode pijaristi, pregled kanonskog prava, plaća župnika u Čereviću, popis župa, popravak crkava.⁴¹

37 V. ove signature: A 18, 30, 31, 37, 53, 78, 93, 100, 105, 107, 109, 112, 115, 117, 118, 122, 130, 133, 141, 148, 159, 169; L 3, 4, 12, 16, 25, 29, 32-35, 37; Jan 105, 110; Feb 52; Mar 31, 36, 53, 107; Apr 46; Maj 46, 54, 78; Jul 24, 102; Aug 32, 80, 101, 104; Sept 5, 32-34, 63; Oct 5, 55, 93, 95; Nov 49, 51, 80; Dec 97, 100.

38 V. ove signature: A 33, 67, 68, 112, 135, 138, 165, 190, 196, 221, 260, 261; L 2, 4-6, 20, 25-28, 30-33, 43; Jan 98; Mar 29, 32, 40, 47; Apr 21, 23; Maj 25, 32, 93, 97; Jun 63, 82, 92, 110, 120; Aug 15, 50, 55, 57, 63, 69; Sept 40; Oct 53, 55, 63; Dec 22, 23, 26.

39 V. ove signature: D 293; F 35; Apr 37; Aug 20.

40 V. signaturu: A 261.

41 V. ove signature: A 10, 19, 35, 36, 44, 46, 79, 84, 97, 108, 120, 126, 137; B 1; D 223; F

Diacovensia 1/1995.

Potreba uvođenja humanističkih i viših škola u Đakovu.⁴² Razgraničenje posjeda između vlastelinstva Đakovo i Nuštar.⁴³

Godina 1777.: bosanski i srijemski biskup, uređenje vojnih crkava i kapela, tužba Jarmine protiv biskupa, Čolnićeve oporuka, jednog studenta Đakovačke biskupije uzdržava ostrogonski biskup, kolekte za razne potrebe, kanonska vizitacija u osječkoj župi, izdržavanje kapelana u Sotu, isusovačka rezidencija u Osijeku, uređenje redovničkog i pustinjačkog načina života, uređenje studija, papinska bula u vezi s božanskim oficijem, spisi izgorjeli u Varaždinu, uvođenje jedinstvenog katekizma, ženidbeni oprost, zaklada »Mayriana« i »Forsteriana«,⁴⁴ problem međa između Nuštra i Đakova,⁴⁵ Đakovčani traže od biskupa isprave o održavanju sajma.⁴⁶

Godina 1778.: bosanski i srijemski biskup, prosjački redovi i prošnja, Čolnićeve oporuka, oprost od ženidbenih zapreka, podizanje kuće i crkve u Iloku i briga za pastvu u Irigu, pomoć kapelanu u Sotu, pomilovanje vojnih bjegunaca, ispite za redovne studente pri kraju školske godine ne treba držati, sirotište u Kamenici, učitelji u službi seoskih pisara.⁴⁷ Izvršenje Čolnićeve oporuke.⁴⁸ Sudski postupak vlastelinskog suda u Đakovu u vezi s dugovanjima što se tiču Čolnićeve imovine.⁴⁹ Granice između vlastelinstva Đakova i Pleternice.⁵⁰

Godina 1779.: bosanski biskup, o pučkim školama, žitelji Jarmine tuže đakovačkog biskupa, imovina župnika, kolekte, prikupljanje milostinje za Sv. Zemlju, popis redovnika i područje njihove prošnje, povećanje broja redovničkih profesora u školama, Čolnićeve oporuka, slavljenje misa u kućama pred mrtvacem, podizanje crkve u Iloku i Irigu, vjeroučitelj narodne škole u Osijeku, prijevod katekizma na hrvatski.⁵¹ Župnik osječke župe.⁵² Revizija postupka u vezi s

116; L 1, 2, 10, 11, 15, 18, 19, 30, 32; Jan 13, 14, 64; Feb 44, 83; Mar 24, 47, 58; Maj 2; Jun 12; Jul 8; Aug 54, 88, 99; Sept 13, 26, 37; Oct 63, 82; Nov 7, 55; Dec 77, 79, 85, 91.

42 V. ove signature: A 108; B 1; Sept 13.

43 V. ove signature: D 223; F 127; Sept 26, 37; Nov 38.

44 V. ove signature: A 28, 38, 49, 51, 55, 59, 70, 72, 73, 92, 94, 95, 99, 101, 102; D 133, 192, 219, 346; L 11, 15, 17, 18, 23-26; Mar 58; Apr 69, 77; Maj 88, 90; Jun 27, 57, 68, 86; Jul 77, 98, 113, 124; Aug 33; Sept 102; Oct 16, 47, 69, 70, 72, 78, 88; Nov 65; Dec 7, 60.

45 V. ove signature: A 73, 117; D 192, 346; Jun 59; Jul 104; Dec 23, 60.

46 V. signaturu: D 121.

47 V. ove signature: A 34, 88, 90, 92, 96, 99, 110, 129; D 212; L 1, 12-14, 18, 20, 25; Feb 69; Mar 28; Maj 96; Jul 48, 85, 105, 107; Aug 14, 48, 74; Sept 79, 98; Oct 12, 13; Nov 54; Dec 53.

48 V. ove signature: A 26, 96; D 177, 435; L 14, 25; Feb 67-69, 96; Aug 14, 48, 49; Dec 53.

49 V. ove signature: A 26; F 165; Feb 68; Oct 18.

50 V. ove signature: F 165; Oct 18.

Čolnićevom imovinom.⁵³ Spor između dakovačkog vlastelinstva i Nuštra.⁵⁴

IV. UGARSKO NAMJESNIČKO VIJEĆE.

HRVATSKO-SLAVONSKI SPISI

(*Acta Croatico-Slavonica Consilii locumtenentialis regii Hungarici*)

Djeluje od 1723. do 1848. god. Građa se u Hrv. drž. arhivu nalazi djelomično od god. 1755. do 1848. Inače, postoje 582 kutije građe i 43 knjige.⁵⁵ Napominjemo da su stariji spisi, posebice XVIII. stoljeća, ostali u Državnom arhivu u Budimpešti kao dijelovi organskih cjelina. Ugarsko namjesničko vijeće vrhovna je vlast u Ugarskoj u XVIII. i prvoj polovici XIX. stoljeća. U Hrvatskoj vrši svu vlast mimo Hrvatskog sabora. Od god. 1767. do 1779. u Hrvatskoj njegovu ulogu preuzima Hrvatsko kraljevsko vijeće, ali se ono 1779. god. ukida na štetu hrvatskih autonomnih prava. Zbog rata s Mađarima 1848. god. prestaje vlast Ugarskog namjesničkog vijeća u Hrvatskoj, a vlast preuzima Bansko vijeće.

A) *Spisi za vojna pitanja (Acta Departamenti commissariatici, 1830. do 1848.)* Odjel sadrži spise o različitim vojnim pitanjima. Općenito se postavljaju ova pitanja: što s bjegunčevom imovinom; predaja (izručenje) vojnih bjegunaca; vojne smotre; istrage; utoci vojnika; porezi za vojsku; pokrajinski povjerenici; vinotočje i vojska; krađa konja i nepoznati vlasnici konja; molba za otpuštanje sinova jedinaca iz vojske; ženidbe vojnika (dozvole); bjegunci iz zatvora; snabdijevanje legija u prolazu; premještanje legija (primjerice, konjičke Lichtenstein iz Virovitičke i Požeške županije u Srijemsku); pitanje novačenja nesposobnih vojnika; ženidbene isprave; kaucije; novčane globe; ishodi različitih istraga o vojnim pitanjima; izjave, utoci; konji za poštanske postaje; svojevoljno osakaćivanje pojedinih vojnika; opskrba vojske; konačenje vojske; vojska i gušenje pobuna; sukob između vojske i građanstva; popravak vojarne u Đakovu; raspored vojske u Slavoniji; vojne bolnice; vojarna u Petrovaradinu; pravoslavne parohije.⁵⁶

51 V. ove signature: A 27, 44, 49, 55, 72, 79, 88, 92, 101; D 14, 20, 26, 200, 258; F 68, 124; L 4, 8-10, 14; Jan 50, 76, 106; Feb 90; Mar 73, 103; April 26, 56, 75; Maj 41; Jun 12, 34, 35, 61, 71; Jul 50, 60, 62, 64, 73, 87; Aug 21, 31, 34, 41.

52 V. ove signature: A 14, 38; Jan 71; Mar 43.

53 V. ove signature: A 14, 38; Jan 71; Mar 43.

54 D 20; Jan 76.

55 V. Arhivski fondovi i zbirke, str. 58-59. Na tom su mjestu također prikazani odjeli (departamenti) Vijeća zajedno s kazalima za svaki odjel. V. Vodič, VI 1-24. V. Katalozi br. 16a-p i 17k.

56 V. ove signature: 1830./390, 101186, 18087, 21108, 24782, 26734, 31 31300; 1831./167; 1832./3677, 7329, 7347, 10071, 23337, 23754, 28188; 1833./6012, 6140, 6341, 12878, 18329; 1835./118; 1841./259; 1848./1 135.

Diacovensia 1/1995.

B) *Spisi Odjela za urbarna pitanja (Acta Departamenti urbarialis 1747. do 1848.)*. Samo se manji dio spisa nalazi u Hrv. drž. arhivu (7 svežnjeva). Predmeti ovdje naznačeni nalaze se u HDA. To su: zahtjevi općina Jankovci, Berak, Svinjarevci (1848./2.); tužbe protiv službenika grofa Eltza i uprave Srijemske županije (1826./12.-32113); uvođenje urbara u slavonske županije (1809./13-12484); regulacija banderija u vezi s regulacijom urbara u Slavoniji (1808./20-22986); urbarijalna regulacija u Negoslavcima (1848./39-10223); urbarijalno uređenje posjeda Pačetin (1848./43-11213); urbarijalno uređenje na vlastelinstvu Vukovar (1845./44-19667); isto u Mikluševcima, Ledincima, Antinu (1848./45-9075; 1847./46-34079); tužbe trgovišta Dalj, Borovo i Belo Brdo i urbarijalno uređenje (1784./49-13984, 4344, 5655; 1786./50-14984); isto protiv zakupnika vlastelinstva Dalj Pavla Nenadovića (1784./53-3812, 69 6963, 1873.); tužbe podložnika Srijemske županije u vezi s urbarijalnim uređenjem (1827., 1828./129-4724, 6132, 6941, 5846); urbarijalno uređenje u Srijemu i kako valja urediti »rabotu« (1847./131-23814); urbarijalni obračun u Tordincima (1847./134-41560).⁵⁷

C) *Spisi Odjela za redarstvo (Acta Departamenti politiae generalis, 1830. do 1848.)*. Riječ je o osnivanju društva i održavanju kazališnih predstava te o drugim manifestacijama: izvještaj Osijeka o traženim osobama (1830./11-31739); Vukovar obavještava da se na njegovu području nalazi Juraj Čanić (1830./16-2601); Srijemska županija podnosi izvještaj o karitativnoj djelatnosti (1831./22-25334); putovnice vukovarskih trgovaca (1831./49-14654); kazališne cedulje (Osijek); zabrane i odobrenja kazališnih predstava; poplava Dunava, štete i pomoć Vukovaru (1838./56-39116); požari u Srijemskoj županiji (1838./102-20150); nagrade nekim žiteljima Srijemske županije (1839./70-23330); cijene robe u Osijeku (1841./12); Osijek podnosi izvještaj o strancima (1841./23-41); živežne namirnice u Osijeku, cijene (1843./6-8); izvještaj o kretanju stranaca u Osijeku za god. 1843; izvještaj o gladi u Osijeku (1831./15); molba Đakova, Feričanaca, Našica i Orahovice za izgradnju putova (1838./71-250); Ilok, bjegunci iz zatvora.⁵⁸

D) *Spisi Odjela za upravu školstva (Acta Departamenti litterario-politici, 1830. do 1849.)*. Predmeti: dopis đakovačkom biskupu o prihodima i rashodima zaklade biskupa Antuna Mandića (1837./292; 1835./566); stanje zaklade za studij siromašnih učenika osječke gimnazije (1836./371); đakovački licej i krivotvorene svjedodžbe dvaju učenika, J. Pipinića i T. Vidakovića (1835./518-2386); dopis đakovačkom biskupu o otvaranju studija filozofije na privatnom liceju u Đakovu (1835./605) te đakovačkom kaptolu o stanju Mandićeve zaklade (1834./715); osječko školstvo; direktor osječke gimnazije (1831./1070).

57 Postoji više isprava u svezi s regulacijom Dalja, Borova i Belog Brda. Svi spisi, što su naknadno predani Zemaljskom arhivu u Zagrebu, odnose se na istočnu Slavoniju.

58 Sličnih predmeta nalazimo sve do god. 1848. Podaci postoje za sva veća mjesta istočne Slavonije.

Diacovensia 1/1995.

E) *Spici Odjela za školstvo (Acta Departamenti scholastici, 1755. do 1849.)*. Predmeti: snabdijevanje osječke škole (1839./1-1664); škola u Vukovaru (1839./22-11766); plaća učitelja u Osijeku (1835./274-16862); molba Adama Matkovića, đakovačkog učitelja, za mirovinu (1830./427-232-23204); nove škole u Ladimircima, Bizovcu, Brodancima i Harkanovcima (1848./25-2322/649); računi blagajne biskupskog đakovačkog vlastelinstva, pripomoć u manjim potrebama školama u Đakovu, Gorjancima, Piškorevcima i Semeljcima (1848./28-4590); sirotište u Osijeku (1848./25-37); bolja plaća za učitelja u Novom Vukovaru (1847./48-115); đakovačko biskupsko vlastelinstvo novčano pomaže školu u Đakovu (1846./120-5459); računi škola u Đakovu, Semeljcima, Gorjancima (1845./179-196); mirovina đakovačkog učitelja Matkovića (1843./302-13559); zaslugom đakovačkog biskupa otvaraju se mnoge škole u selima đakovačke biskupije (1842./387-24048); računi škole u Tovarniku, Virovitici, Đakovu i Gorjancima (1841./496-37127); plaća učitelja u Đakovu (1841./500-41492); dopis đakovačkom kaptolu o prihodima i izdacima zaklade Berešćević (1840./529-14468).

F) *Spisi Odjela za crkveno-državne poslove i zaklade (Acta Departamenti ecclesiastico-fundationalis, 1826. do 1848.)*. Predmeti: blagajna sirotišta u Osijeku; osnivanje djevojačke škole i sirotišta milosrdnih sestara iz Mandičeve zaklade (1844./79-25746); milosrdne sestre u Đakovu (1844./81-36891); podizanje bolnice u Đakovu iz zaklade biskupa Antuna Mandića (1844./82-44417).

G) *Spisi Odjela za poreze, namete i daće (Acta Departamenti contributio-nalis, 1833. do 1848.)*. Predmeti: plaće povjerenika za novačenje vojske, primjedbe osječkog poglavarstva na račune 1841./2, porezna dugovanja, itd.

H) *Spisi Odjela za pošte (Acta Departamenti postalis, 1830. do 1848.)*. Predmeti: osječka pošta (1830./1-5523; 1831./54-24676); pošta u Opotovcu (1830./2-5527); sabirnica pošte u Apatinu (1832./5-9540); jubilej upravitelja osječke pošte Karla Mediera (1832./40-32483); kašnjenja osječke pošte (1833./24-13339); globa pošti u Tovarniku (1834./2-1643); pošta u Vukovaru (1834./30-21106); redovna poštanska linija Osijek, Zemun, Petrovaradin (1835./19-4830); poštanska linija Šarengrad - Osijek (1835./27-20774); zakupnik pošte u Vukovaru Mirko Ehrenberg (1835./100-23639); poštanska linija Osijek - Vera (1836./29-19392); popravak poštanskih putova na području osječke pošte (1837./21-30935); uređenje poštanskih putova na području osječke pošte (1838./6-4940); naplata poštanskih usluga u Vukovaru (1838./57-27613); računi osječke pošte (1839./36-29251); tužba vukovarskih poštara protiv Srijemske županije (1840./47-38714); primanje poštanskih službenika u Osijeku (1840./57-22978); pošte u Baču, Novom Sadu i Dalju (1841./7-38209); istrage u poštama Čerević i Vera (1842./20-20476); skupljanje priloga za pokriće štete osječkog poštara (1842./82-35382); tužba poštara u Tovarniku (1843./26-35744); pošta u Iloku

Diacovensia 1/1995.

(1843./36-45572); službenici pošte u Osijeku (1844./48-14604); popravak cesta Vukovar - Osijek (1845./20-37595); poštanski put Osijek - Požega (1846./8-27021); poštanski službenici u Vukovaru i Iloku; poštanski konji osječke pošte (1847./10-50599); pošta u Vukovaru i Iloku (1848./6-2270/371.).⁵⁹

I) *Spisi Odjela za trgovinu (Acta Departamenti commercialis, 1838. do 1848.)*. Predmeti: plan izgradnje kanala Brod - Vukovar (1848./101-313); cijene industrijskih i trgovačkih proizvoda u Vukovaru i Rumi (1848./132-4402; 133/8767); izvještaj Srijemske županije u kojem se konstatira da na njezinu području nema šećerane (1847./319-13504); zabrana Fridrihu Šingeru skladištenja trgovačke robe u Starom Vukovaru (1847./317-47866); kretanje cijena trgovačkih roba; regulacija Save i njezino osposobljavanje za trgovački put; poplave Drave kod Osijeka; željeznica Vukovar - Rijeka (1846.); dioničarsko društvo za izgradnju željeznice Vukovar - Rijeka (1846.); prava trgovaca došljaka u Osijeku (1845.); preliminarni radovi za željezničku prugu Vukovar - Rijeka (1846./645-14452); čišćenje Drave i Dunava radi omogućavanja plovidbe (1844./1000-24499); kanali Osijek - Vukovar - Zemun - Brod; trgovina sitnom robom u Vukovaru (1842./1562-24553); kanal Osijek - Vukovar (1842./1639-40826); gradnja mosta preko Drave u Osijeku (1841./1838-1839); molba vukovarskih trgovaca za primitak u društvo trgovaca (1837./2762-15633); mlinovi (vodenice) na Dunavu u Srijemskoj županiji (1835./2993-3002); vukovarski mlinovi (vodenice) (1835./2996-10413); osječke vodenice na Dravi (1833./3566); broj i stanje tvornica i manufaktura u Osijeku (1833./3607); trgovci u Osijeku; rijeke Vuka i Bosut (1769./62, 18).⁶⁰

J) *Spisi Odjela za zaklade bolnica i sirotišta (Acta Departamenti politico-fundationalis, 1799. do 1849.)*. Predmeti: izvještaj đakovačkog biskupa o građevinskim računima u svezi s obnovom đakovačkog sjemeništa (1848./29-12178); izvještaj đakovačkog biskupa o stanju zaklada Antuna Mandića i Mirka Raffaya i o ostavštini biskupa Pavla Matije Sučića (1847./33-20087); izvještaj đakovačkog biskupa o župi u Starim Mikuševcima (1847./37-978); izvještaj đakovačkog biskupa o gradskim i seoskim crkvama (1847./41-33312); računi osječke crkve sv. Mihovila, izvještaj đakovačkog biskupa (1847./42-37584); izvještaj đakovačkog biskupa o sjemeništu, računi (1847./44-37583); prijedlog đakovačkog biskupa o upražnjenom mjestu arhidakona za Donji Srijem (1847./61-19140); Srijemska županija dostavlja popis gluhonijemih i slijepih sa svoga područja (1839./7-11990); zbirnjavanje djece u Šarengradu (1838./26-3440); pomoć đakovačkog biskupa za izgradnju bolnice za umobolne u Osijeku (1837./72-4026); pomoć đakovačkom biskupu u zakladu za bijeljenje kamene soli; računi đakovačkog biskupa o

⁵⁹ Sve predmete nismo popisali. Većinu smo ipak evidentirali. Stoga će istraživač sam morati detaljnije pregledati ovaj Odjel.

⁶⁰ Uredjenje i čišćenje rijeka bilo je aktualno osobito od 1735. do 1776. Postoje sačuvani spisi o tome. Tada načinjeni planovi usvajaju se i kasnije.

Diacovensia 1/1995.

pobožnim zakladama biskupije za god. 1834. (1835./180-6948); prihodi i rashodi Mandićeve zaklade (1835./181-15681); Đakovački kaptol i Mandićeva zaklada (1834./204-16907); dopis đakovačkog biskupa u svezi s pomoći Suzani Stefeny (1833./216-724); dopis generalnom vikaru đakovačkog biskupa u svezi s djelom Adolfa Bäuerle »*Denkmahl der unterthanen Liebe*« (»Spomenik podaničkoj ljubavi) (1833./220-6661); dopis đakovačkom biskupu u svezi s revizijom računa Mandićeve zaklade za god. 1830. (1831./254-11826); dopis đakovačkom biskupu u svezi sa zakladom biskupa Sučića (1840./238-30911).

K) *Spisi Odjela za županije (Acta Departamenti politico-comitatum, 1790. do 1848.)*. Predmeti: prijenos roka održavanja sajma u Vukovaru 1848./22-3445); predstavka Srijemske županije za popravak putova u Tordincima i popravak župne kuće u Tordincima (1846./54-29074).⁶¹

L) *Spisi Odjela za gradove (Acta Departamenti civitatum, 1830. do 1848.)*. Predmeti: dopisi gradova i gradovima u svezi s mnogobrojnim pitanjima gradskog života (Osijek i Srijemska županija općenito): kirurzi, novac, kožari, lončari, lihvarenje, kamate od lihve, obavijesti o osobama, molbe, osječki mesari, tužbe, bolnica u Osijeku, gradska blagajna, gradski zapisnici, ribari, odvjetnici, obnova osječke Tvrde, utoci, cehovska pravila mlinara, staklari, restauracija poglavarstva, noćni čuvari, vukovarski vodeničari, kovači, itd.⁶²

M) *Spisi Odjela javne uprave (Acta Departamenti publico-politici, 1785. do 1848.)*. Predmeti: Židovi i trgovina u Osijeku (1849./2-1508); sajam u Osijeku, liječnici i kirurzi u Osijeku, istraga o neredima u Srijemskoj županiji.⁶³

N) *Spisi Odjela za imenovanja i plaće crkvenih preleta (Acta Departamenti ecclesiastici, 1793. do 1848.)*. Predmeti: dopis Vijeća đakovačkom biskupu za povrat novca (1840./19-11735); dopis đakovačkom biskupu o kanonikatu Ivana Ivanića, župnika u Jankovcima (1840./41-23310); dopis đakovačkom biskupu i osječkom poglavarstvu o pravima u vrijeme izbora župnika (1840./46-24756); dopis đakovačkom biskupu u svezi s kapelanom u Ludovikovoj dolini (Vallis Ludovici) u Petrovaradinu (1840./63-31227); osječkom poglavarstvu: osječki župnik dobiva naknadu za oduzetu desetinu janjadi i meda (1840./72-34300); đakovački biskup u svezi s ostavštinom župnika Ivana Bursića ostavljenoj za sjemenište; đakovački biskup podnosi izvještaj o stanju svjetovnog

61 U ovom se Odjelu inače nalaze podaci o različitim pitanjima: dopisi, molbe, predstavke županija i županijama (kirurg u Hloku i Vukovaru), povećanje stanarine službenicima, skrb za vlastite službenike, povećanje plaća službenicima, itd.

62 V. Katalozi br. 16r.

63 Postoji grada za Osijek, Vukovar, Petrovaradin. Riječ je o izmjerama posjeda, istragama o ubojstvima, zatim se obraduje pitanje cigana u Srijemskoj županiji, govori se o zatvorenicima u Srijemskoj županiji, o fiskalnim procesima u Osijeku, različitim tužbama (Maksim Stančić protiv vlastelinstva Vukovar), itd.

Diacovensia 1/1995.

svećenstva u svojoj biskupiji (1842./156-3095); dopis đakovačkom biskupu da je njegov izvještaj u svezi s tužbom Mirka Vicze, sarvaškog župnika, primljen na znanje (1842./185-26730); dopis osječkog poglavara u svezi s nasljedstvom Arkandela Rotenburga, sada novaka milosrdne braće (1843./200-3156); đakovački biskup dostavlja 10 primjeraka biskupijskog šematizma (1843./203-7516); dopis đakovačkog biskupa u svezi s novčanom svotom pok. župnika u Bošnjacima Mihaela Kokanovića što ju je ostavio za iznemogle svećenike i siromašne crkve (1844./250-11, 112); đakovački biskup u svezi sa šematizmom za god. 1844./259-23213; dopis đakovačkom biskupu u svezi s pravom patronata u njegovoj biskupiji (1845./289-12697).

O) *Spisi Odjela za crkveno-državne poslove (Acta Departamenti ecclesiastico-saecularis, 1826. do 1848.)*. Predmeti: đakovački biskup dostavlja 8 biskupijskih šematizama (1839./11-3898); izvještaj đakovačkog biskupa u svezi s običajem dodjeljivanja upražnjenih nadarbina (1839./26-10188); đakovačka biskupija obavještava o smrti kanonika Marka Kovačevića (1839./66-25529); đakovački biskup podnosi izvještaj o stanju redovnika (1839./108-39725); dopis đakovačkom biskupu u svezi s pomoći mitrovačkom župniku (1839./114-41850); izvještaj đakovačkog biskupa o redovnicima za god. 1837./8 (1838./119-659); plaća kapelana u Donjem gradu u Osijeku (1845./151-11755); dopis đakovačkom biskupu u svezi s ostavštinom pok. župnika u Hrtkovicima Antuna Vodemleka (1845./171-18136); dopis đakovačkom biskupu u svezi sa zakladnim misama u Mikanovcima i Slakovcima (1845./179-19421); dopis đakovačkom biskupu u svezi s imenovanjem kanonicima župnika u Županji Franje Peterka i župnika u Rumi Martina Vicze (1838./230-36990); izvještaj đakovačkog biskupa o stanju redovničkog svećenstva za godine 1838./9., (1838./242-40174); đakovački biskup podnosi izvještaj o ženidbi Judite Zettler i Karla Ebermajera (1837./250-2116); dopis đakovačkom biskupu u svezi s ostavštinom Josipa Blažića u Ivankovu (1837./267-22818; 1836./337-21188); dopis đakovačkom biskupu o imenovanju župnika u Lovasu Mihaela Kopončića kanonikom (1837./269-24728); dopis đakovačkom biskupu o imenovanju zemunskog župnika Kuzme Drenovca prepoštom (1837./277-29600); stanje redovništva u đakovačkoj biskupiji (1837./291-3594); imenovanje kanonika u đakovačkoj biskupiji (1836./302-2956); otvaranje kapelanskog mjesta u Karlovcima (1836./349-30808); promocije u đakovačkom kaptolu (1836./350-32411); dopis đakovačkom biskupu u svezi s ispravkom izvoda iz matične knjige djece Ivana Čeha (1835./375-11595); đakovački kaptol obavještava o smrti biskupa Matije Sučića (1835./402-16118); plaća župnika u Garčinu (1835./404-16120); određivanje dana instalacije biskupa Josipa Kukovića (1835./416-16289); izbor Matije Matića za kaptolskog vikara (1835./452-27448); Josip Matić dobiva naslov opata Sv. Jelene od Podborja (1835./472-37714); dopis Komori da je novi đakovački biskup Josip Kuković dao zakletvu vjernosti (1834./499-23719); đakovačko sjemenište (1833./511-16); prihodi đakovačkog

kaptola (1833./534-5404); konsistorij đakovačke biskupije: predaja mi-lostinje za američke emisare (1831./727-3182); đakovački biskup saopćava da je preuzeo upravu biskupije (1831./765-17901); đakovački biskup izvještava o pet upražnjenih kanoničkih mjesta (1831./787-26459); kuća što ju je Mandić kupio za jednog kanonika (1830./815-2875); zakladne mise u župi Aljmaš (1846./39-40589); đakovačkom biskupu o mirovini Leopolda Karlovića (1848./58-5781/1152); đako-vačkom biskupu o izgradnji crkve u Hercegovini (1848./60-5838); Adam Filipović, začasni kanonik (1848./66-11699).

P) *Spisi Odjela za crkvene zaklade (Acta Departamenti ecclesiastico-fundationalis*, 1826. do 1848.). Predmeti: kuća iznemoglih svećenika u Đakovačkoj biskupiji (1830./2-783); prihodi i rashodi osječke crkve; računi Đakovačke biskupije (1830./17); oporuka župnika u Komletin-cima (1830./44); zaklada biskupa Raffaya (1830./53-27318); đakovačko sjemenište (1830./62-31134); zaklada biskupa Mandića (1831./83-16221); stanje kapela i crkava u Osijeku (1831./86-19090); izvještaj o zakladama biskupije (1831./103-32097); dugovi đakovačkog sjeme-ništa (1831./94-25877); izvještaj đakovačkog biskupa o mladeži osječke gimnazije (1832./117-6112); prihodi i rashodi stolnice u Đakovu (1832./123-9350); računi sjemeništa (1833./213, 214-9723, 11678); obnova sjemenišne zgrade (1833./260-30421); đakovački generalni vi-kar moli oslobađanje od profesorske službe i dužnosti (1834./311-24032); računi obnove sjemenišne zgrade (1834./319-29258).⁶⁴

V. URBARSKI SPISI I POPISI POSJEDA (*Acta urbarialia et conscriptiones bonorum*)

Temeljna građa za gospodarstvo, demografiju, porezni sustav, socijalno stanje stanovništva, itd.⁶⁵ Raspon što ga vremenski obuhvaća građa od 1564. do 1873. Spisi su u sadašnjem slijedu nastali u Kraljev-skoj ugarskoj dvorskoj komori čije je sjedište najprije bilo u Bratislavi, a kasnije u Budimpešti. Osnovna svrha postojanja Komore bilo je popisivanje imovine svih stanovnika Banske Hrvatske zbog oporezivan-ja i ubiranja državnih daća. Komora je prestala djelovati prestankom feudalizma. Fond obuhvaća i knjige od kojih ističemo: 1. Izvještaji o slavonskim županijama (*Relationes super visitatione comitatuum in Slavonia*, 1741.); 2. Darovnice o posjedima u Slavoniji (*Donationes super bonis in Slavonia*, 1732.); Prilike u Slavoniji i Srijemu (*Status regni Slavoniae et ducatus Sirmii*, 1745.).

Glavninu fonda čine popisi od kojih izdvajamo one što se odnose na Đakovo (vlastelinstvo, grad, biskupiju): popis kotara Đakovo, popis vlastelinstva Đakovo i grada Đakovo (s popisom svih sela), revizija i

64 O sličnim predmetima valja pregledati cijeli Odjel ovoga fonda, jer građe ima u izobilju.

65 Fond je poznatiji pod imenom »*Urbaria et conscriptiones*«. Postoji »*Elenchus documentorum bona et iura familiarum Zrinyi et Frangepan aliarumque familiarum Croaticarum habita tangentium*«, što ga je god. 1830. u Budimu izradio Franjo Roszinszky. V. Katalozi 65d.

popis selišta koja su do 1724. god. bila pustoseline, popis žitelja koji su ranije bili vojnici, a sada borave u Đakovu, izvaci iz popisa vlastelinstva Đakovo, itd. Postoje i popisi selišta na biskupskom vlastelinstvu Đakovo, kao i popisi za ostala mjesta odnosno vlastelinstva Slavonije: Virovitice, Iloka, Vukovara, Feričanaca, Jakšića, Kaptola, Kutine, Kutjeva, Našica, Neština, Nuštra, Orahovice, Osijeka, Pakraca, Petrovaradina, Petrovac, Požege, Pleternice, Stražemana, Velike, Vaške, Vučina, itd.⁶⁶

VI. GRAĐA DVORSKOG KOMORNOG ARHIVA U BEČU ZA POVIJEST SLAVONIJE

Hrv. drž. arhiv dobiva, ili je već dobio u mikrofilmovima, građu iz Dvorskog komornog arhiva u Beču:

1. *Vermischte ungarische Gegenstände (Conscriptiones)*. Popisima što su pristigli ili će uskoro pristići u mikrofilmovima u HDA obuhvaćena su ova mjesta: Vukovar (1698.), Valpovo, Virovitica (1698.), Orahovica (1698.), Požega (1698.), Valpovo (1724./25.), Požega (1727., 1736.), Požega, Velika (1736.), Požega - Brestovac (1736.), Požega - Cernik (1736.), Pakrac (1736.), Požega, Podborje, Kutina (1736.), Požega, Vučin (1736.), Virovitica (1736.), Orahovica (1736.), Đakovo (1737.), Erdut (1736.), Aljmaš (1736.), Dalj (1736.), Nuštar (1736.), Slavonija (1737.), Vukovar (1736.), Osijek - Retfala (1737.), Osijek - Donji grad (1737.), Osijek - Gornji grad (1737.), Ilok (1737.), Ilok (1737.), Irig (1737.), Petrovaradin (1736.), Osijek (1696.), Slavonija i Srijem (pravoslavni manastiri, 1734..⁶⁷

2. *Vermischte ungarische Gegenstände (Neoacquistica)*. Popisima su obuhvaćeni ovi krajevi, odnosno mjesta: *Syrmische u. Slavonische Incorporations Akten* (1719.-1750.); *Slavonische Indemnisations Akten* (1720.-1745., 1746.-1748.).

3. *Handschriftensammlung* (Zbirka rukopisa).

br. ms. 391 (H 64): *Verzeichnis über verschieden Güter, Conscriptiones oder Urbarien von den Königreichen Hungarn, Slavonien, Sirmien und Grossfürstentum Siebenbürgen,*

br. ms. 452: *Bericht des kais. Hofbuchhalterei-Reitrates G. J. Eberl »Über die in dem Königreich Slavonien und Herzogthum Syrmien aufgehabte Visitationscommission«* (1733.);

br. ms. 453: *Acta Slavoniae comitatus* (1737., 1755.);

⁶⁶ V. Hauptmann, Jugoslavensko-madarski arhivski pregovori, str. 121-135.

⁶⁷ Signatura: fasc. 1 i 2, n. 40-41.

br. ms. 454: *Beilagen zur Relation G. J. Eberls »Über Slavonien und Syrmien«* (1733.);

br. ms. 502: *Graf Caraffische Hauptrelation in neoacquisticis de anno 1698.*;

br. ms. 502a: *Continuation (2. Teil) der Graf Caraffischen Hauptrelation (nach der im Königreich Slavonien also gemachter Veranstaltung)* (1698.).

br. ms. 503, 503a, 503b: 1) *Relation über die Cammeral-Commission in Slavonien von titl. Herrn Grafen von Caraffa de Stigliano* (1702.); 2) *Graf Caraffische Relation, die Slavonische Militärgränitz-Einrichtung betr.* (1702.); 3) *Graf Caraffische Relation mit 62 Stück Beilagen.*

U istom arhivu postoji velika zbirka karata i planova koja je već djelomično pristigla u Hrv. drž. arhiv (naravno, karte i planovi koji se tiču naših područja).

U Dvorskom komornom arhivu ima i druge građe o Slavoniji. U tijeku daljih pregovora razmatra se mogućnost da se izvorne cjeline građe dobiju za Hrv. drž. arhiv u mikrosnimcima.⁶⁸

VII. MINISTARSTVO BOGOŠTOVLJA I NASTAVE (K. k. Ministerium des Kultus und Unterrichtes, 1849. do 1861.)

Kutija 2 (148); spisi: 15788-15864. Bosanska ili Đakovačka biskupija, Kukovićeva primopredaja, Strossmayerova instalacija i odlikovanja, Kaptol.⁶⁹ Imenovanje velikog prepošta i lektora đakovačkog kaptola (1849./15789). Kukovićeva molba s popisom đakovačkih kanonika. Biskupov prijedlog: Karlo Pavić je kandidat za velikog prepošta, Pavao Filipović za lektora, Josip Matić za kantora, Martin Komendo za kustosa, Ivan Rastović za katedralnog arhidakona, Mihael Mihaljević za magistra seniora. Sve je predložene Bečki dvor potvrdio (1849./15790).

Uređenje Đakovačkog kaptola. Franjo Josip I imenuje Josipa Matića lektorom, a Martina Komendu kantorom; imenovanje postoji i za sve ostale (1850./15795). Tu su i biografski podaci za ostale kandidate predložene za službu kanonika seniora (u obliku tablice). Strossmayerova molba za imenovanje kanonika (1850.). Prnadležnosti Đakovačkog kaptola poslije ukinuća crkvene (kaptolske) desetine i intervencije bana Jelačića pri Ministarstvu s tim pitanjem u svezi (1852./15803). Strossmayerova molba Ministarstvu da olakša porezna

68 V. I. Mažuran, *Popis Zapadne i srednje Slavonije 1698. i 1702. godine, Osijek 1969.; Isti, Popis stanovništva u Slavoniji 1898. godine, Osijek 1988.*

69 Pregledom arhivske građe za povijest Đakova što se nalazi u ovom fondu izlazimo iz zadanog vremenskog okvira. Smatramo međutim to opravdanim, budući da je ova grada logički nastavak građe o kojoj smo govorili u prethodnom podnaslovu.

Diacovensia 1/1995.

podavanja opata Sv. Marije u Petrovaradinu Adama Sukića i još neke druge (1852./15804).

Car Franjo imenuje Adama Sukića opatom Bl. Dj. Marije u Petrovaradinu. Jelačićeva molba i preporuka za pomoć kanonicima umjesto ukinute desetine u svezi s molbom istih kanonika koja je bila upućena Ministarstvu (molbu uputili Pavić, Matić, Komendo i Mihaljević, 1857./15826). Strossmayerova molba Ministarstvu da posreduje kod cara za pomoć Đakovačkom kaptolu (1857.). Riječ je ovdje o desetina-ma koje su prije stizale s imanja u Vukovaru, Nuštru, Gabošu, Erdödu, Retfali i Sarvašu. Postoje tablice desetine iz ovdje navedenih mjesta. Riječ je i o uzdržavanju Sjemeništa koje ukinućem desetine ne stoji dobro, pa je stoga potrebna državna pomoć. Strossmayer o ovom pitanju izravno piše caru i govori o »životnom pitanju« (1857.). To isto čine i kanonici te navode da nema desetine i urbarijalnih podavanja (1857./15828).

Careva imenovanja lektora, kantora i kustosa (Rastovića, Mihaljevića i Sukića, 1859.). Carsko imenovanje novih kanonika (Gašpara Radića i Jerka Andrića, 1860.). Karakteristike novih kanonika i Strossmayerova molba za njihovo imenovanje (1860./15846). Strossmayerova intervencija u svezi s poteškoćama oko imenovanja Matije Grotjana đakovačkim kanonikom (1853./15860).

Kutija 7 (153); spisi: 16484-16485. Župna crkva u Đakovu i major Filipović (legat) (1850./16485).

Kutija 11 (157); spisi: 16998-17015. Obavijest Ministarstvu o uspjehu u studiju franjevacu provincije Bosne Srebrne koji u Đakovu studiraju filozofiju i teologiju podnosi Strossmayer (1858./16998). Pobožne zaklade, Jelačićeve intevencije Ministarstvu (1856./17000). Prinadležnosti profesora liceja, naknade sjemeništu, stolnom kaptolu i crkvi u ime ukinute desetine (1851./17006).

Kutija 14 (160); spisi; 17355-17360). Otvaranje kuće sestara milosrdnica u Đakovu, različiti dopisi i predstavke Ministarstvu (1856.).

Kutija 27 (173); spisi: 18758-18769. Građanska škola u Đakovu (1857 do 1862).⁷⁰

Radi upotpunjenja izvora za povijest Đakova, istraživač će u Hrvatskom državnom arhivu neophodno morati pregledati, uz navedene, i sljedeće fondove: Hrvatski sabor (zaključke i spise), Virovitičku i srijemsku županiju, Petrovaradinsku generalkomandu, Dvorsku kancelariju i Konferencije kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Na ovome mjestu, međutim, saopćavamo istraživačima i podatke o arhiv-

⁷⁰ Ova grada osvjetljava odnos crkve i države u tom vremenskom razdolju u monarhiji. Grada je ujedno nezaobilazna za povijest Đakovačke biskupije i njezinih centralnih ustanova u XIX. stoljeću, kao i za povijest sestara milosrdnica u Đakovu.

Diacovensia 1/1995.

skoj građi i što smo je evidentirali u Povijesnom arhivu Zagreb, a tiče se korespondencije Josipa Jurja Strossmayera što je darovana Arhivu HAZU kao i njegove korespondencije s pjevačkim društvom »Kolo«.

1. *Ostavština obitelji Jelačić*

- Tajnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Johann Vrbanić zahvaljuje Veri Jelačić za darovanu korespondenciju arhivu JAZU između J.J. Strossmayera i Jurja Jelačića (Sign. 9/119).

(Tom je prigodom arhivu Jugoslavenske akademije darovano ukupno 108 pisama.)

2. Pjevačko društvo »Kolo«. Pisma Josipa Jurja Strossmayera »Kolu«, 12 komada; raspon građe: 1867.-1894.

- Predsjedniku »Kola« Miji Krešiću Strossmayer čestita na postignutim uspjesima i izražava svoje želje za dalji napredak Društva (30. VII. 1867.)

- Strossmayerova podrška »Kolu« u svezi s pronalaženjem društvenih prostorija; biskupova pomoć od 100 dukata u tu svrhu (17. XII. 1868.)

- Strossmayerova zahvala »Kolu« na čestitki (10. V. 1875.)

- Strossmayer zahvaljuje predsjedniku »Kola« na imendanskoj čestitki (26. III. 1883.)

- Strossmayer zahvaljuje »Kolu« na čestitki riječima ohrabrenja (6. I. 1885.)

- Strossmayer zahvaljuje predsjedniku »Kola« na čestitki prigodom 70-obljetnice njegova života

- Strossmayer zahvaljuje »Kolu« na imendanskoj čestitki (22. III. 1889.)

- Strossmayer zahvaljuje »Kolu« na čestitki prigodom 40-obljetnice biskupskog posvećenja (21. IX. 1890.)

- Strossmayer zahvaljuje »Kolu« na imendanskoj čestitki (21. III. 1892.)

- Strossmayer zahvaljuje »Kolu« na ljubaznom pozivu (13. XII. 1893.)

- Strossmayerova zahvala »Kolu« (30. III. 1894.)

Napomena: Pismo br. 10 nedostaje među korespondencijom.